

VO, Barnets rättigheter
Marie Lundin Karphammar

Barnkonsekvensanalys Barnets rättigheter kopplat till covid-19-pandemin

Underlag för utredningsplan med exempel från Halmstads kommun

Innehåll

Barnkonsekvensanalys Barnets rättigheter kopplat till covid-19-pandemin	1
Underlag för utredningsplan med exempel från Halmstads kommun	1
Bakgrund.....	3
Utredningsplan i Halmstad kommun	3
Beslut och deltagare	3
Frågor till eleverna.....	4
Kartläggning	4
Inhämtande av elevernas synpunkter i Halmstad	6
Beskrivning.....	7
Analys och prövning av åtgärder	8
Bedömning och förslag till beslut.....	8
Kontakt.....	9

Bakgrund

Covid-19 och dess konsekvenser har särskilt aktualiserat barnets rättigheter enligt barnkonventionen. Detta dokument innehåller förslag till utredningsplan, för att genomföra en barnkonsekvensanalys i frågan om hur pandemin och stängningen av gymnasieskolorna påverkat elevernas rätt till utbildning, hälsa och utveckling.

SKR har, i samarbete med utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen i Halmstads kommun, utarbetat förslaget till utredningsplan, i syfte att ta tillvara elevernas erfarenheter och synpunkter.

Detta dokument om barnkonsekvensanalys med exempel på utredningsplan, erbjuds som inspirationskälla till andra kommuner, som kan göra en barnkonsekvensanalys utifrån sina förhållanden. I de gula rutorna står generella tips för de olika stegen i att göra en utredningsplan.

Utredningsplan i Halmstad kommun

Använd gärna nedan frågeställningar när ni gör er utredningsplan:

- Vem har beslutat om och vem ska utföra barnkonsekvensanalysen?
- Vad är ärendet?
- Vilka barn och unga berörs? Finns det särskilt utsatta grupper?
- Vad ska eleverna tillfrågas om?
- På vilket sätt ska barns och ungas synpunkter inhämtas och hur ska de återkopplas?

Beslut och deltagare

Ewa Kristensson, förvaltningschef för utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen i Halmstads kommun, beslutade den 1 april 2020 att upprätta en barnkonsekvensanalys för att utreda hur elevernas rätt till utbildning, hälsa och utveckling har påverkats av covid-19 och stängningen av gymnasieskolorna. Syftet är att skapa ett underlag, bland annat utifrån elevernas synpunkter, för att eventuellt kunna fatta beslut om hur elevernas utbildning framöver kan kompenseras och hur skolan kan främja elevernas hälsa.

Utifrån skolans demokratiuppdrag och Halmstads kommuns mål att vara en inkluderande kommun, är syftet även att inhämta elevernas upplevelser och tankar om hur de i övrigt påverkats av pandemin och deras syn på framtiden. Deras bidrag kommer att bland annat förmedlas till kommunstyrelsen och utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden.

Kvalitetsutvecklarna Sanna Bengtsson (SB) och Marina Zivojinovic (MZ) har utsetts till utredare.

Uppdraget är att tillsammans med rektorer och jämställdhetsutvecklare på skolorna Kattegattgymnasiet, Sannarpsgymnasiet och Sturegymnasiet genomföra

barnkonsekvens-analysen under 2020. Som stöd finns Marie Lundin Karphammar (MLK), barnrättsjurist på SKR.

Deltagare från skolorna:

- Maria Burge (MB), rektor
- Peter Hjelm (PH), rektor
- Thomas Karlsson (TK), teaterlärare och jämställdhetsutvecklare
- Stina Kasemo (SK), rektor
- Frank Wedding (FW), rektor

Frågor till eleverna

Frågor till eleverna kommer att ställas inom tre områden:

- Utbildning
- Hälsa
- Covid-19-pandemins påverkan på skolan och samhället nu och i framtiden

Alla svar är anonyma.

Berörda barn och unga, som framöver benämns elever, går samtliga på ovan gymnasieskolor. Undersökningen kommer att läggas upp utifrån varje skolas förutsättningar. Ambitionen är att alla elevers synpunkter blir synliggjorda.

Grupper där det finns särskild risk att elevernas rättigheter inte blir uppfyllda kan vara socioekonomisk bakgrund, nyanländ till Sverige, särskilda behov, våldsutsatthet, kön, ålder, yrkesprogram och lärlingsutbildningar där det finns praktiska moment och inom särskolan. Vidare påverkas årskurs 1-2 och årskurs 3 olika på grund av att årkurs 3 under året kommer att avsluta sin gymnasieutbildning.

Elevernas åsikter samlas in genom kvantitativa och kvalitativa metoder och utifrån skolornas förutsättningar. Metoden *Unga direkt¹ del 1-3* kommer att vara ett stöd inför planeringen av genomförandet.

Återkoppling av beslutet och hur elevernas och eventuellt andras (nedan) synpunkter beaktats, kommer att ske under ht 2020/vt 2021 utifrån överenskommelse med eleverna.

Kartläggning

En barnkonsekvensanalys är en prövning av barnets bästa, vilket innebär att relevant information behöver inhämtas för att sedan utifrån en helhetsbedömning kunna fatta bästa möjliga beslut.

Ställ er gärna dessa frågor:

¹ <https://www.barnombudsmannen.se/unga-direkt/>

- Vilken information behöver inhämtas?
- Vem ska inhämta informationen?
- När ska informationen vara färdigställd?

Till denna kartläggning behövs information om:

1. Vilka artiklar i barnkonventionen som är aktuella.
2. Vilka lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter som reglerar frågan
3. Eventuell annan relevant information exempelvis Folkhälsomyndighetens, regeringens, socialstyrelsens och Skolverkets råd och riktlinjer.
4. Vilken viljeinriktning och vilka mål som finns i kommunen
5. Eventuell forskning och beprövad erfarenhet.
6. Vilken erfarenhet eller kunskap som finns i verksamheten eller i andra kommuner.
7. Vilka synpunkter eleverna har.
8. Om vårdnadshavares synpunkter ska inhämtas och vilka i så fall deras synpunkter är.
9. Vilka andra aktörers synpunkter som är relevanta, t.ex. från socialtjänsten eller andra verksamheter inom kommunen, BUP och regionen.
10. Samverkan mellan olika aktuella aktörer.
11. Vilka intressekonflikter som kan finnas i frågan, exempelvis olika grupper av elevers intressen, enskilda elevers intressen, ekonomiska resurser, resurser i form av lokaler, kommunikation, arbetsmiljö, personal och vårdnadshavares intressen.

Vem gör vad i Halmstads barnkonsekvensanalys?

1. SB, MZ och MLK.
2. SB, MZ och MLK.
3. SB, MZ och MLK.
4. SB och MZ.
5. SB, MZ och MLK om krispsykologins grunder. FK utifrån pågående forskning som genomförs av Felix Schultze. Denna forskning avser upplevelser under tiden då covid-19 startade utifrån pedagogernas och skolorganisationens perspektiv.
6. Alla
7. Rektorer och TK inhämtar elevernas synpunkter genom metoder utifrån skolornas olika förutsättningar, enligt nedan.
8. SK inhämtar vårdnadshavares synpunkter om hur de upplever att deras ungdomar påverkas av distansundervisning, och deras måluppfyllelse.
9. Andra aktörers synpunkter gällande frågan hur Halmstads unga, utifrån deras perspektiv, påverkas av pandemin:
 - Skolornas personal - rektorer
 - Socialtjänsten – TK och SB

- Fritidsförvaltningen, fritidsgårdar – TK
- Biblioteken – TK
- Polisen – FW
- Halmstads kommuns inkluderingsnätverk – TK
- FN:s råd – SK
- Studentkommittén – SK, MB, PH och FW

10. SB och MZ

11. Alla

Inhämtande av elevernas synpunkter i Halmstad

Nedan finns Halmstads frågor som ställs till eleverna inom områdena utbildning, hälsa och påverkan av covid-19 på skolan och samhället nu och i framtiden.

Inför insamlandet bör information inhämtas om elevernas kön, årskurs, program och postnummer.

På grund av rådande omständigheter och den korta tidsfristen, kommer varje rektor besluta om att samla in elevernas synpunkter och upplevelser genom metoder som är möjliga utifrån varje skolas förutsättningar. Ambitionen är att alla elever får möjlighet att delta på något sätt.

Utbildning

1. Hur fungerar skolarbetet på distans, till exempel när det gäller lektioner, kontakt med mentor, kontakt med lärare, kontakt med klasskamrater, teknik, praktiska moment och pauser?
Kan ställas kvalitativt eller kvantitativt med svarsalternativ, exempelvis Mycket bra, Bra, Mindre bra, Inte alls bra, Vet ej
2. Vad har fungerat bra med att få utbildning på distans?
3. Vad har fungerat sämre med att få utbildning på distans?
4. Vad har fungerat bättre i utbildningen på distans jämfört med tidigare?
5. På vilket sätt har ditt skolresultat påverkats av att få utbildning på distans?
6. Vad tycker du kan vara viktigt för rektorer, lärare och annan personal och politiker att förstå om hur coronapandemin har påverkat elever?

Hälsa

1. Under den period du fått distansundervisning, hur bedömer du din hälsa, hur du mår eller känner dig?
Mycket bra, Ganska bra, Varken bra eller dåligt, Ganska dåligt, Mycket dåligt
2. Har din hälsa påverkats negativt av att få utbildning på distans?
Ja, Nej, Vet ej

3. Hur ofta brukar du träna så att du blir andfådd och svettas?
I stort sett varje dag, Flera gånger i veckan, En gång i veckan, Någon eller några gånger i månaden, Sällan eller aldrig
4. Hur ser din motion ut jämfört med tidigare?
Mer, Samma. Mindre
5. Hur ser du på din framtid?
Mycket positivt, Ganska positivt, Har inte funderat, Ganska negativt, Mycket negativt

Covid-19-pandemins påverkan på skolan och samhället nu och i framtiden

Synpunkter och upplevelser kan inhämtas genom intervjuer och i dialoggrupper, som genomförs av t.ex. klassen, elevråd, klassråd, matråd, andra elevgrupper, FN:s förening i Halmstad och studentkommittén.

1. Vilka tankar och funderingar vill du dela med dig till politiker, rektorer och andra chefer gällande covid-19-pandemins påverkan på skolan och samhället nu och i framtiden?
2. Kryssa i tre alternativ som du tycker politiker och chefer ska prioritera i samhället?
 - Arbete
 - Miljö
 - Handel
 - Digitalisering
 - Kollektivtrafik
 - Utbildning
 - Kultur
 - Fritidsaktiviteter
 - Hälso- och sjukvård
 - Sociala relationer
3. På vilket sätt tycker du att skolan eller samhället kan förbereda sig på en eventuell ny pandemi?

Informationen ska skickas in till utredarna i Halmstad senast den 31 maj 2020.
Uppföljningsmöte kommer att genomföras den 8 maj 2020.

Beskrivning

Informationen enligt kartläggningen behöver beskrivas utifrån dessa frågeställningar:

- Hur ska elevernas synpunkter synliggöras i utredningen?
- Hur ska andra aktörers synpunkter synliggöras i utredningen?

Varje rektor i Halmstad sammanställer sina resultat från sina respektive undersökningar. Gemensamt möte sker den 4 juni 2020 kl. 9.00 - 16.30 för att analysera och sammanställa elevernas och andra aktörers åsikter.

Analys och prövning av åtgärder

För att kunna ge förslag till olika beslut och åtgärder behöver informationen analyseras och bedömas. Analysen och bedömningen kan ske utifrån olika frågeställningar, se exempel nedan.

Andra frågor kan kompletteras utifrån det material som inhämtats.

- Vad innebär elevernas rättigheter enligt barnkonventionens grundprinciper och andra aktuella rättigheter i förhållande till annan lagstiftning och kommunens mål och viljeinriktning?
- Vilka förslag till beslut är möjliga för att tillgodose elevernas rätt till utveckling, hälsa och utbildning?
- Enligt artikel 2 har alla elever rätt till alla rättigheter. Finns det elever eller grupper av elever som är särskilt utsatta och som riskerar att bli diskriminerade eller inte få sina rättigheter tillgodosedda? På vilket sätt kan de olika grupperna få sina rättigheter tillgodosedda?
- Vilka av elevernas synpunkter har enligt artikel 12 beaktats?
- Vilka av andra aktörers synpunkter har beaktats?
- Vilka intressekonflikter finns i frågan? T.ex. olika grupper av elevers intressen, resursbrist.
- Vilket eller vilka förslag är möjliga utifrån eventuella intressekonflikter och tillgängliga resurser?
- På vilket sätt påverkas eleverna på kort och lång sikt enligt de möjliga förslagen?
- Om barnets bästa inte kan tillgodoses, vilka kompenserande åtgärder kan vidtas?
- Hur kan olika insatser utvärderas?
- Hur ska beslut återkopplas till eleverna?

Bedömning och förslag till beslut

Nedan punkter behöver besvaras och/eller belysas när man redovisar en barnkonsekvensanalys:

- Efter en helhetsbedömning anses följande lösning vara den bästa möjliga lösningen och barnets bästa
- Följande aktörer kommer att genomföra följande insatser
- Samverkan kommer att ske enligt följande
- Utvärdering
- Återkoppling till berörda målgrupper

Förslag till upprättande av en barnkonsekvensanalys finns hos:

[Barnombudsmannen](#)

[SKR](#)

Kontakt

För mer information om SKRs arbete med att göra utredningsplan och barnkonsekvensanalys, kontakta gärna barnrättsjurist [Marie Lundin Karphammar](#) .